

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Europejski Fundusz Społeczny
SPO ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH

KRAJOWY STANDARD
KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

Technik włókiennik
(311918)

Technicy i inny średni personel

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich, projekt „Opracowanie i upowszechnienie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”.

KRAJOWY STANDARD KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

Technik włókiennik (311918)

Autorzy

- **mgr inż. Małgorzata Piechota**
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 12, Łódź
- **mgr inż. Halina Włodarczyk**
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 12, Łódź

Konsultant ds. metodologii

- **mgr inż. Jan Krzywański**
Stowarzyszenie „Edukator”, Łódź

Recenzenci

- **dr inż. adiunkt Katarzyna Grabowska**
Politechnika Łódzka, Wydział Inżynierii Marketingu
- **dr inż. adiunkt Dorota Robak**
Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Maszyn Włókienniczych „POLMATEX-CENARO”, Łódź

Ewaluatorzy zewnętrzni

- **mgr inż. Izabela Ciesielska**
Politechnika Łódzka, Wydział Inżynierii Marketingu
- **mgr inż. Marcin Barburski**
Politechnika Łódzka, Wydział Inżynierii Marketingu
- **mgr inż. Jolanta Pruszkowska**
„JPTex” w organizacji, Łódź

Komisja zatwierdzająca

- **dr inż. Witold Opasewicz** – przewodniczący
Ośrodek Doskonalenia Kadr Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich, Łódź
- **mgr Bogusław Słaby**
Altem Konsulting Sp. z o.o., Warszawa
Polski Związek Pracodawców Prywatnych Producentów Odzieży i Tkanin
- **mgr inż. włókiennictwa Alicja Adamiak**
Firma Kufner Polska Sp. z o.o., Starowa Góra
- **dr inż. Jan Karczmarek**
Firma Common S.A., Łódź
- **Paweł Maksym**
Firma P.P.H.U BAKAP, Łódź

© Copyright by Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, 2007
ISBN 978-83-7204-503-4 [157]

Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1. Podstawy prawne wykonywania zawodu	9
2. Syntetyczny opis zawodu	9
3. Stanowiska pracy	10
4. Zadania zawodowe	10
5. Składowe kwalifikacji zawodowych.....	10
6. Korelacja między zadaniami zawodowymi a składowymi kwalifikacji zawodowych.....	11
7. Kwalifikacje ponadzawodowe	11
8. Specyfikacja kwalifikacji ogólnozawodowych, podstawowych i specjalistycznych dla zawodu	12

Wstęp

Gospodarka oparta na wiedzy i współczesny rynek pracy potrzebują instrumentów wspierających rozwój zasobów ludzkich. W związku z tym duże nadzieje wiąże się z ustanowieniem norm kwalifikacyjnych, które pozwoliłyby z jednej strony zwiększyć przejrzystość kwalifikacji zawodowych potrzebnych gospodarce, a z drugiej strony mogłyby być wykorzystywane do poprawy jakości kształcenia i doskonalenia zawodowego, w systemie szkolnym i pozaszkolnym.

Podstawę prawną tworzenia w Polsce systemu krajowych standardów kwalifikacji zawodowych stanowi Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.), w której określono m.in. (Art. 4), że:

„...Minister właściwy do spraw pracy realizuje zadania na rzecz rynku pracy przez dążenie do uzyskania wysokiego poziomu i rozwoju zasobów ludzkich, w szczególności przez:

- prowadzenie badań i analiz rynku pracy,*
- ustalanie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy,*
- koordynowanie opracowywania standardów kwalifikacji zawodowych dla zawodów występujących w klasyfikacji zawodów i specjalności oraz prowadzenie baz danych o standardach kwalifikacji...”*

W Polsce nadzorem i koordynacją opracowywania standardów kwalifikacji zawodowych o randze krajowej zajmuje się Departament Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Będą one uaktualniane okresowo w miarę potrzeb i zmian w wykonywaniu zawodu.

Zbiór sukcesywnie opracowywanych krajowych standardów kwalifikacji zawodowych jest udostępniany w internetowej bazie danych, założonej na serwerze Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej <http://www.standardyiszkolenia.praca.gov.pl>.

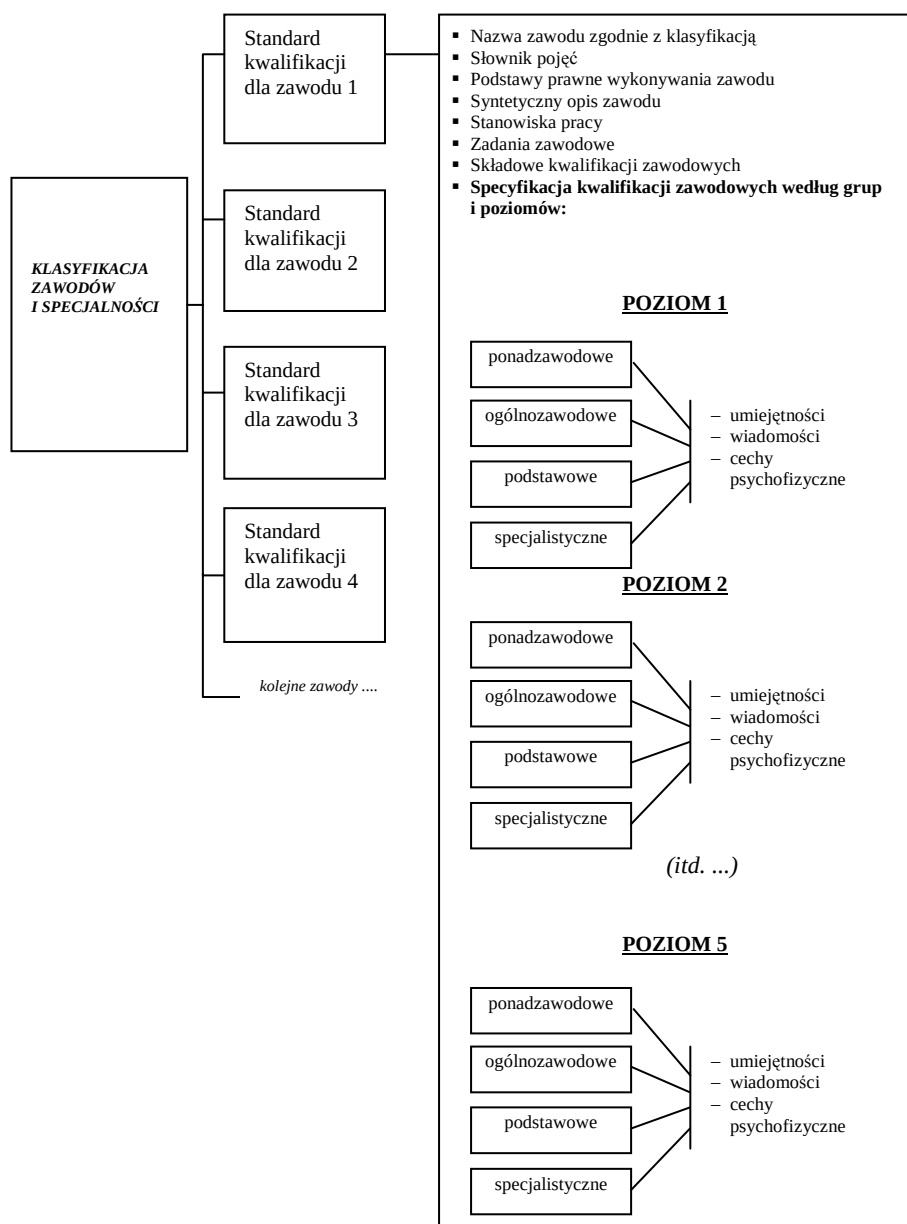
Opis standardu zawiera następujące elementy:

1. **Podstawy prawne** wykonywania zawodu (zawierają przepisy związane ściśle z wykonywaniem zawodu).
2. Syntetyczny **opis zawodu**.
3. Wykaz **stanowisk pracy** z przyporządkowaniem do pięciu poziomów kwalifikacji.
4. Wykaz **zadań zawodowych**.
5. Wykaz **składowych kwalifikacji zawodowych**.
6. Zbiory **umiejętności, wiadomości i cech psychofizycznych** pracownika przyporządkowane do:
 - pięciu **poziomów kwalifikacji zawodowych**,
 - grup kwalifikacji: **ponadzawodowych, ogólnozawodowych, podstawowych i specjalistycznych**.

W obecnym stanie prawnym standardy kwalifikacji zawodowych nie są obligatoryjnym dokumentem. Aktualnie opracowane standardy funkcjonują na zasadzie dokumentu rekomendowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej i mogą być wykorzystywane przez zainteresowane osoby i instytucje do różnych celów, np. poradnictwa zawodowego, dostosowania ofert pracy do kwalifikacji

osób poszukujących pracy, oceny „luki kwalifikacyjnej” osób bezrobotnych i poszukujących pracy, opracowania programów staży i praktyk zawodowych w ramach przygotowania zawodowego, przygotowania podstaw programowych kształcenia w zawodzie, programów kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Model krajowych standardów kwalifikacji zawodowych przedstawia rys. 1.

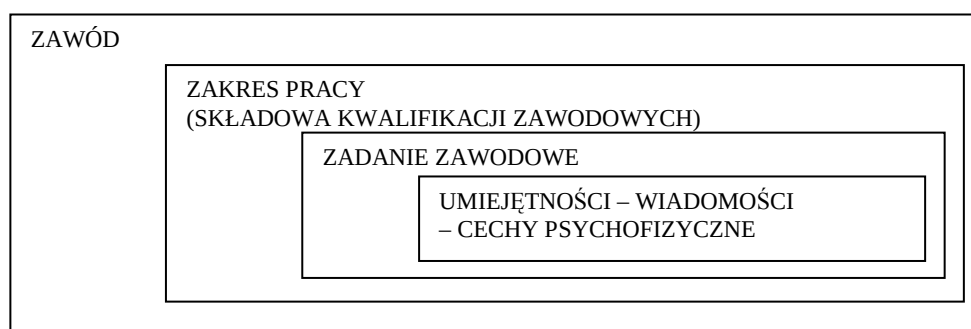

Rys. 1. Model krajowych standardów kwalifikacji zawodowych

Krajowy standard kwalifikacji zawodowych powstaje w oparciu o analizę zawodu, która polega na wyodrębnieniu **zakresów pracy** w zawodzie oraz typowych **zadań zawodowych Z-n** ($n = 1, 2, 3 \dots$). Przyjęto, że zakres pracy ma odpowiadać potrzebom rynku pracy, tzn. powinna istnieć możliwość zatrudnienia pracownika w danym zakresie pracy, na jednym lub kilku stanowiskach. Zakresom prac przyporządkowano tzw. **składowe kwalifikacji zawodowych K-i** ($i = 1, 2, 3 \dots$). Każdej składowej kwalifikacji zawodowych przyporządkowano co najmniej jedno (najczęściej kilka) zadań zawodowych. Korelację między zadaniami zawodowymi a składowymi kwalifikacji zawodowych przedstawia tabela 2 opisu standardu.

W kolejnym kroku analizy każde zadanie zawodowe rozpisane zostało na zbiory: umiejętności, wiadomości i cech psychofizycznych. W grupie kwalifikacji podstawowych dla zawodu i specjalistycznych poszczególnym umiejętnościom, wiadomościom i cechom psychofizycznym przyporządkowano oznaczenia tych składowych kwalifikacji zawodowych K-i, w których dana umiejętność, wiadomość i cecha jest wykorzystywana. W grupie kwalifikacji ogólnozawodowych i ponadzawodowych nie indeksuje się umiejętności, wiadomości i cech psychofizycznych symbolami K-i, gdyż z definicji są one przypisane do wszystkich składowych kwalifikacji zawodowych K-i.

Rysunek 2 przedstawia etapy analizy zawodu.

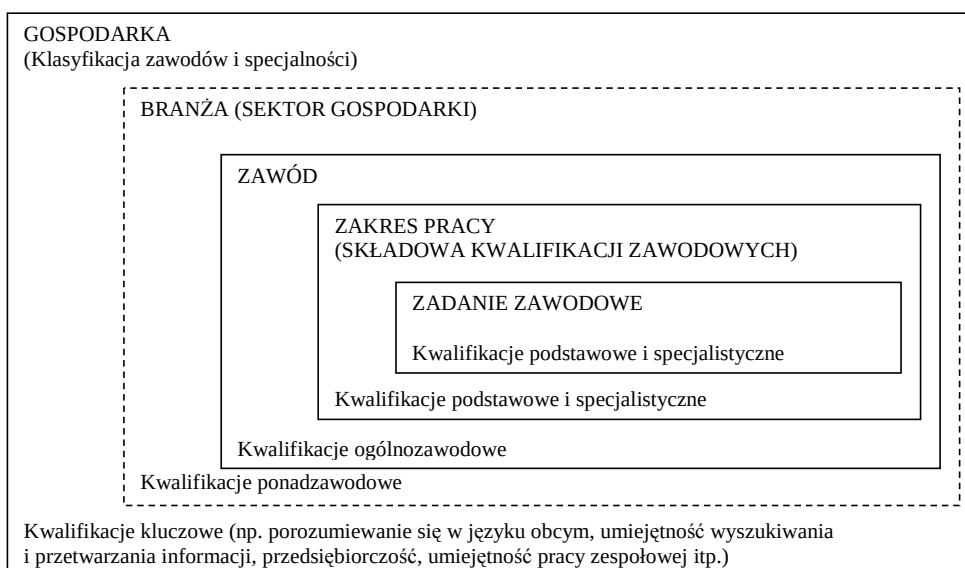
Rys. 2. Etapy analizy zawodu

Zbiory umiejętności, wiadomości i cech psychofizycznych przypisane zostały do czterech grup kwalifikacji: ponadzawodowych, ogólnozawodowych, podstawowych dla zawodu i specjalistycznych, które różnią się zasięgiem i stopniem ogólności.

Kwalifikacje ponadzawodowe opisane są zbiorami umiejętności, wiadomości i cech psychofizycznych wspólnych dla branży lub sektora gospodarki, w której zawód funkcjonuje (np. branża budowlana, informatyczna). Kwalifikacje ponadzawodowe obejmują także kwalifikacje kluczowe, które definiuje się jako wspólne dla wszystkich zawodów. **Kwalifikacje ogólnozawodowe** są wspólne dla wszystkich zakresów pracy w zawodzie, czyli dla tzw. składowych kwalifikacji

zawodowych K-i. **Kwalifikacje podstawowe** dla zawodu są charakterystyczne dla jednej lub kilku (ale nie wszystkich) składowych kwalifikacji zawodowych. **Kwalifikacje specjalistyczne** także są charakterystyczne dla jednej lub kilku (ale nie wszystkich) składowych kwalifikacji zawodowych, ale ponadto są to umiejętności, wiadomości i cechy psychofizyczne rzadziej występujące w zawodzie, które wykonuje stosunkowo mała grupa pracowników wyspecjalizowanych w dość wąskiej działalności w ramach zawodu. Rysunek 3 przedstawia zasięg poszczególnych rodzajów kwalifikacji zawodowych.

W Krajowym Standardzie Kwalifikacji Zawodowych zdefiniowano **pięć poziomów kwalifikacji**. Uporządkowanie kwalifikacji zawodowych według poziomów ma na celu ukazanie złożoności pracy, stopnia trudności i ponoszonej odpowiedzialności. Zasadą było niemieszanie ze sobą dwóch kwestii: wykształcenia towarzyszącego zdobywaniu kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności wymaganych do wykonywania pracy na typowych stanowiskach pracy w zakładach pracy. Przyjęto nadrzędność wymagań stawianych pracownikom na stanowiskach pracy nad wymaganiami określonymi w podstawach programowych kształcenia w zawodzie i wynikającymi z nich wymaganiami programów nauczania oraz wymaganiami zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

Rys. 3. Zasięg rodzajów kwalifikacji zawodowych

Na **poziomie pierwszym** umieszcza się umiejętności towarzyszące pracom prostym, rutynowym, wykonywanym pod kierunkiem i pod kontrolą przełożonego. Najczęściej jest to praca wykonywana indywidualnie. Do wykonywania pracy na poziomie pierwszym wystarcza przyuczenie. Osoba wykonująca pracę ponosi za nią indywidualną odpowiedzialność za działania zawinione.

Poziom drugi wymaga samodzielności i samokontroli przy wykonywaniu typowych zadań zawodowych. Pracownik potrafi pracować w zespole pod nadzorem kierownika zespołu. Ponosi indywidualną odpowiedzialność za działania zawinione.

Na poziomie trzecim kwalifikacji zawodowych pracuje pracownik, który wykonuje złożone zadania zawodowe. Złożoność zadań generuje konieczność posiadania umiejętności rozwiązywania nietypowych problemów towarzyszących pracy. Pracownik potrafi kierować małym, kilku- lub kilkunastoosobowym zespołem pracowników. Ponosi odpowiedzialność zarówno za skutki własnych działań, jak i za działania kierowanego przez siebie zespołu.

Poziom czwarty wymaga od pracownika umiejętności wykonywania wielu różnorodnych, często skomplikowanych i problemowych zadań zawodowych. Zadania te mają charakter techniczny, organizacyjny i specjalistyczny oraz wymagają samodzielności powiązanej z poczuciem ponoszenia wysokiej osobistej odpowiedzialności. Pracownik musi potrafić kierować zespołami średniej i dużej liczebności, od kilkunastu do kilkudziesięciu osób, podzielonymi na podzespoły.

Poziom piąty reprezentują pracownicy, którzy kierują organizacjami i podejmują decyzje o znaczeniu strategicznym. Potrafią diagnozować, analizować i prognozować złożoną sytuację gospodarczą i ekonomiczną oraz wdrażać swoje pomysły do praktyki organizacyjnej i gospodarczej. Są w pełni samodzielni, działający w sytuacjach przeważnie problemowych, ponoszący odpowiedzialność i ryzyko wynikające z podejmowanych decyzji i działań. Pracownicy ci ponoszą także odpowiedzialność za bezpieczeństwo i rozwój zawodowy podległych im osób i całej organizacji.

1. Podstawy prawne wykonywania zawodu¹

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych (Dz. U. Nr 81, poz. 743).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. Nr 191, poz. 1596).
- Rozporządzenie Ministrów: Pracy i Opieki Społecznej, Zdrowia i Przemysłu z dnia 26 marca 1946 r. o higienie pracy w zakładach przemysłu włókienniczego (Dz. U. Nr 23, poz. 151).

2. Syntetyczny opis zawodu

Zadaniem zawodowym technika włókiennika jest obsługiwanie maszyn i urządzeń włókienniczych oraz sprawowanie dozoru technicznego ich pracy. Może on wykonywać również prace pomiarowe i kontrolne parametrów wyrobów włókienniczych z wykorzystaniem specjalistycznych przyrządów i urządzeń kontrolno-pomiarowych. Technik włókiennik może brać udział w projektowaniu, planowaniu i kontrolowaniu przebiegu procesów technologicznych.

Technika włókiennika powinny cechować zainteresowania techniczne, wyobraźnia przestrzenna oraz zdolności organizacyjne przydatne w projektowaniu i organizowaniu przebiegu procesu produkcyjnego. Wymagana jest również sprawność manualna, spostrzegawczość, koncentracja i podzielność uwagi w związku z pracą przy maszynach w ruchu. Technik włókiennik powinien mieć dobry ogólny stan zdrowia.

Technik włókiennik zatrudniany jest w zakładach włókienniczych produkujących wyroby włókiennicze: przędzalnicze, dziewiarskie, tkackie, pasmanteryjne, techniczne, przędziny, włókniny i filce. Miejscem jego pracy są najczęściej hale produkcyjne, w których może występować hałas i zapylenie. Pracę swoją technik włókiennik wykonuje najczęściej w pozycji stojącej.

Technik włókiennik może pracować w dziale produkcyjnym, dziale przygotowania produkcji, dziale kontroli jakości surowców i wyrobów włókienniczych. Stanowi średni personel techniczny, może być członkiem zespołu produkcyjnego, kierownikiem zespołu produkcyjnego lub samodzielnym pracownikiem na stanowisku brygadzysty lub mistrza. Może również prowadzić własną firmę produkcyjną lub usługową z zakresu włókiennictwa.

¹ Stan prawny na dzień 31 marca 2007 r.

3. Stanowiska pracy

Tabela 1. Przyporządkowanie stanowisk pracy do poziomów kwalifikacji zawodowych

Poziom kwalifikacji zawodowych	Typowe stanowiska pracy	UWAGI
1	*)	
2	*)	
3	– Brygadzysta. – Mistrz.	
4	*)	
5	*)	

*) Nie zidentyfikowano w badaniach.

4. Zadania zawodowe

- Z-1. Organizowanie pracy własnej i pracy zespołu pracowników wytwarzających wyroby włókiennicze, zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.
- Z-2. Przygotowanie do pracy maszyn i urządzeń włókienniczych zgodnie z dokumentacją techniczno-ruchową.
- Z-3. Przygotowanie surowców włókienniczych zgodnie ze zleceniem produkcyjnym.
- Z-4. Nastawianie maszyn i urządzeń stosowanych w technologiach włókienniczych.
- Z-5. Użytkowanie przyrządów i urządzeń kontrolno-pomiarowych.
- Z-6. Nadzorowanie pracy zespołu pracowników wytwarzających wyroby włókiennicze.
- Z-7. Nadzorowanie eksploatacji maszyn i urządzeń stosowanych w technologiach włókienniczych w celu zachowania ciągłości procesu technologicznego.
- Z-8. Współdziałanie z przełożonymi oraz pracownikami zespołu produkcyjnego.
- Z-9. Kontrolowanie jakości surowców i gotowych wyrobów włókienniczych oraz powstałych odpadów.
- Z-10. Kontrolowanie przebiegu procesów technologicznych oraz zarządzanie ich jakością.

5. Składowe kwalifikacji zawodowych

- K-1. Organizowanie pracy zespołom pracowników.
- K-2. Obsługiwanie maszyn i urządzeń stosowanych w przemyśle włókienniczym.
- K-3. Prowadzenie i nadzorowanie procesów technologicznych w zakładzie włókienniczym.
- K-4. Kontrolowanie efektów pracy własnej i podległych pracowników.

6. Korelacja między zadaniami zawodowymi a składowymi kwalifikacji zawodowych

Tabela 2. Korelacja między zadaniami zawodowymi a składowymi kwalifikacji zawodowych

Zadania zawodowe	Składowe kwalifikacji zawodowych			
	K-1	K-2	K-3	K-4
Z-1	X	X	X	X
Z-2	X	X	X	
Z-3	X	X	X	
Z-4	X	X		X
Z-5		X		X
Z-6			X	X
Z-7		X	X	X
Z-8	X	X	X	X
Z-9			X	X
Z-10		X	X	X

7. Kwalifikacje ponadzawodowe

UWAGA: Kwalifikacje na poziomie wyższym zawierają kwalifikacje z poziomów niższych

Tabela 3. Przyporządkowanie kwalifikacji ponadzawodowych do poziomów kwalifikacji

Poziom kwalifikacji zawodowych	Kwalifikacje ponadzawodowe
UMIEJĘTNOŚCI	
1	*)
2	*)
3	– Organizuje stanowisko pracy zgodnie z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ergonomii, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska. – Określa zadania członków nadzorowanego zespołu pracowników. – Komunikuje się ze współpracownikami. – Korzysta z różnych źródeł informacji.
4	*)
5	*)
WIADOMOŚCI	
1	*)
2	*)
3	– Przepisy bhp, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska. – Zasady ergonomii. – Praca w zespole pracowniczym. – Techniki komunikowania się. – Sposoby korzystania z informacji – samokształcenie.
4	*)
5	*)

Poziom kwalifikacji zawodowych	Kwalifikacje ponadzawodowe
CECHY PSYCHOFIZYCZNE	
1	*)
2	*)
3	– Spostrzegawczość. – Odpowiedzialność. – Samodzielność. – Samokontrola.
4	*)
5	*)

*) Nie zidentyfikowano w badaniach.

8. Specyfikacja kwalifikacji ogólnozawodowych, podstawowych i specjalistycznych dla zawodu

UWAGA: Kwalifikacje na poziomie wyższym zawierają kwalifikacje z poziomów niższych

POZIOM 1

– Nie zidentyfikowano.

POZIOM 2

– Nie zidentyfikowano.

POZIOM 3

Kwalifikacje ogólnozawodowe

Umiejętności

- Wykorzystuje słownictwo zawodowe z zakresu włókiennictwa.
- Stosuje odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej.
- Współuczestniczy w rozwiązywaniu ewentualnych problemów związanych z procesem produkcyjnym.
- Dokonuje oceny zadania wykonanego przez siebie lub przez członków zespołu.

Wiadomości

- Słownictwo zawodowe z zakresu włókiennictwa.
- Odzież ochronna i sprzęt ochrony osobistej stosowany w zakładach włókienniczych.
- Procesy produkcyjne w przemyśle włókienniczym.
- Normy jakości dla surowców i wyrobów włókienniczych.

Cechy psychofizyczne

- Zdolność współpracy w zespole.
- Odporność emocjonalna i zrównoważenie.

Kwalifikacje podstawowe dla zawodu

Umiejętności

- Rozpoznaje części i elementy robocze maszyn i urządzeń włókienniczych (K-2, K-3).
- Nastawia maszyny i urządzenia zgodnie z dokumentacją (K-1, K-2).
- Sprawdza zabezpieczenia elementów ruchomych maszyn (K-2, K-3).
- Odczytuje schematy kinematyczne i technologiczne maszyn i urządzeń (K-2, K-3).
- Zasila maszyny surowcem (K-2, K-3).
- Identyfikuje rodzaj surowca w wyrobach włókienniczych (K-3, K-4).
- Odczytuje instrukcje wykonawcze etapu procesu technologicznego produkowanego asortymentu (K-2, K-3).
- Rozdziela surowce na poszczególne stanowiska (K-1, K-3).
- Tworzy bazę danych, dotyczącą stosowanych maszyn i produkowanego asortymentu (K-1, K-3).
- Przeprowadza instruktaż dla nowych pracowników i przy zmianie asortymentu (K-1, K-3).
- Ustala cykl produkcyjny zapewniający synchronizację maszyn i urządzeń dla produkowanego asortymentu wyrobów włókienniczych (K-1, K-3).
- Dokonuje pomiarów parametrów surowców i wyrobów włókienniczych i opracowuje ich wyniki (K-3, K-4).
- Stosuje normy dotyczące przemysłu włókienniczego (K-3, K-4).
- Monitoruje stałość parametrów wpływających na jakość produkowanego wyrobu (K-3, K-4).
- Rozpoznaje nieprawidłowości przebiegu procesu technologicznego (K-3, K-4).
- Ustala przyczyny powstawania błędów w wyrobie włókienniczym (K-2, K-3, K-4).
- Sprawuje dozór techniczny nad pracą urządzeń i maszyn włókienniczych (K-2, K-3).
- Monitoruje i koordynuje prace zespołu produkcyjnego (K-1, K-3, K-4).
- Rozlicza nadzorowaną przez siebie produkcję (K-3, K-4).

Wiadomości

- Schematy kinematyczne i technologiczne maszyn i urządzeń (K-2, K-3).
- Dokumentacje techniczno-ruchowe maszyn i urządzeń (K-2, K-3).
- Rodzaje surowców włókienniczych (K-3, K-4).
- Sposoby zasilania maszyn surowcem (K-2, K-3).
- Wydajność maszyn (K-1, K-3).
- Rodzaje błędów występujących w wyrobach włókienniczych, przyczyny ich powstawania i sposoby ich usuwania (K-2, K-3, K-4).
- Wykaz zadań i obowiązków na różnych stanowiskach pracy (K-1, K-3).
- Predyspozycje podległych pracowników (K-1, K-4).
- Sposoby dokonywania pomiarów parametrów surowców i wyrobów włókienniczych oraz sposoby opracowywania wyników wykonanych pomiarów (K-3, K-4).
- Normy stosowane w przemyśle włókienniczym (K-3, K-4).
- Parametry określające produkowany wyrób (K-3, K-4).
- Sposoby wytwarzania i wykańczania wyrobów włókienniczych (K-2, K-3, K-4).
- Technologie włókiennicze (K-2, K-3).
- Sposoby rozliczania produkcji (K-1, K-3, K-4).

Cechy psychofizyczne

- Uzdolnienia techniczne (K-1, K-2, K-3).
- Dobra pamięć (K-1, K-2, K-3).
- Uzdolnienia organizacyjne (K-1, K-3, K-4).

Kwalifikacje specjalistyczne dla zawodu

- *Nie zidentyfikowano.*

POZIOM 4

- *Nie zidentyfikowano.*

POZIOM 5

- *Nie zidentyfikowano.*